

פרוטוקול

למפגש בנושא בניית מבנה ארגוני

רקע

לאחר שהצוות בונה את המסגרת האוטונומית, ועם העברתה לתלמידים, מתחיל השלב שבו יש לעזור לתלמידים להניע את התהליך בעצמם. הכלי המרכזי להעברת ההובלה לתלמידים הוא יצירת מבנה ארגוני המתאים לתהליך שהם נדרשים להוביל. מומלץ שהתלמידים יתכננו את המבנה הארגוני בעצמם, מאחר שבדרך זו מוענק להם מרחב בחירה גדול יותר, המעודד מוטיבציה פנימית ומחזק את תחושת השייכות והמעורבות בתהליך. כאשר התלמידים מתכננים את המבנה הארגוני בעצמם, הם מבינים טוב יותר את מסגרת גבולות המרחב שהעביר להם הצוות החינוכי, ומוצאים את הדרכים המתאימות להם בהובלת התהליך.

כדי לאפשר לתלמידים לתכנן את המבנה הארגוני יש צורך בהקמת וועדה זמנית של תלמידים שזהו תפקידם. אפשר לתת לוועדה קיימת, כמו מועצת שכבה, להוביל את המהלך, אך מומלץ יותר לקיים בחירות דמוקרטיות בכיתות. כך יהיה התהליך שקוף, ותלמידים נוספים יוכלו להשתתף בו.

המשתתפים במפגש

הצוות החינוכי של השכבה והוועדה הזמנית של התלמידים.

המלצות מקדימות

- יש למנות "רשם" מקרב התלמידים, שיכתוב במהלך הדיון את המבנה על לוח או מקרן לעיני כל הנוכחים.
- יש להביא לישיבה את המסגרת האוטונומית שבנה הצוות החינוכי.
- מומלץ שמוביל התהליך (בדרך כלל רכז או רכזת השכבה) יובילו את הדיון.
- יש להקדיש זמן בחלקו הראשון של המפגש למחשבות ולדיונים על מבנה ארגוני מתאים, ועם זאת לקיים את הדיון באופן מובנה כדי להוביל לתוצר - מבנה ארגוני..

שלב א | פתיחה

בשלב הראשון מוביל התהליך מציג בקצרה את גבולות המסגרת האוטונומית ואת מגוון האפשרויות שהמרחב מאפשר ומחדד את מטרת הפגישה - בניית מבנה ארגוני על ידי התלמידים ותכנון האיוש של המבנה.

- יש לפתוח בהסבר על גבולות המסגרת האוטונומית ולתת זמן לשאלות, כדי לוודא שהתלמידים מבינים את התהליך.
- אפשר לשאול את התלמידים: מה המרחב האוטונומי מאפשר לכם? אפשר להציע רעיונות ראשוניים כדי לוודא שהתלמידים מודעים להזדמנויות שהמרחב מאפשר.
- חשוב להקנות לתלמידים ידע בנוגע למבנים ארגוניים, ואפשר לתת להם דוגמאות מארגונים מוכרים כמו ממסלה, בית ספר, חברה עסקית, צבא וכדומה. אפשר להזמין הורים מארגונים שונים לספר איך הארגון שלהם פועל ומהם היתרונות והחסרונות שבו.
- כדאי לשאול את התלמידים שאלות מנחות כגון: מה החשיבות של מבנה ארגוני? מה יקרה אם לא יהיה מבנה ארגוני?

שלב ב | מבנים אפשריים - בחירת מבנה

זהו השלב המרכזי בתהליך, שבו התלמידים מתנסים בבניית מבנה ארגוני ומתוך כך בוחרים את המבנה הרצוי להם. בשלב זה יש להקפיד על מתן אוטונומיה לתלמידים בתכנון ובבחירה. אפשר ואף רצוי להעלות נקודות למחשבה מתוך הניסיון של הצוות החינוכי, כדי לתכנן למבנה מיטיב.

- מחלקים את התלמידים לקבוצות (עדיפות לשלושה עד חמישה תלמידים בקבוצה).
- כל קבוצה מתכננת את המבנה הארגוני שהכי מתאים להתנהלותה. לדוגמה: מבנה ארגוני לטיול שנתי המושתת על ועדות כגון ועדת לוגיסטיקה, ועדת מסלולים, ועדת הדרכות, ועדת ציפורים, ועדת תיעוד וכדומה. התלמידים צריכים להגדיר עבור כל ועדה מהם מטרותיה ותחומי האחריות שלה, כמה תלמידים חברים בה, אחת לכמה זמן היא נפגשת. עליהם לקבוע גם מהם הממשקים בין הוועדות מבחינת אחריות, דיווחים ואופן פעולה, ואם יש ועדת-על שאחראית לכל הוועדות.
- בשלב העבודה בקבוצות אנשי הצוות הנוכחים במפגש עוברים בין הקבוצות, תומכים בתלמידים בתהליך התכנון ומקנים להם ידע ומיומנויות על פי הנדרש. בשלב זה יכול הצוות להציג מדדים להערכה של מבנה ארגוני, כגון יעילות, פשטות, דינמיות וכדומה.
- לאחר שלב העבודה בקבוצות נציג של כל קבוצה מציג את המבנה הארגוני שבחרה קבוצתו וכותב אותו על הלוח.
- לאחר שכל המבנים מוצגים על הלוח, מקיימים בחירות בין הקבוצות, והתלמידים בוחרים במבנה הרצוי להם. במידת הצורך משרדגים את המבנה בתוספות חשובות ממבנים אחרים.
- בד בבד אנשי הצוות החינוכי מחלקים ביניהם - על פי רצונותיהם ויכולותיהם - את ליווי הוועדות כך שלכל ועדה יהיה איש צוות המלווה אותה.

שלב ג | תכנון איוש המבנה הארגוני

לאחר בחירת המבנה הארגוני מגיע השלב האחרון: כיצד מאיישים את המבנה בתלמידים? גם כאן רצוי להשאיר את הבחירה בידי התלמידים. אם יש לצוות החינוכי אמירה ברורה - למשל רצון שיהיו נציגים מכל הכיתות - יש להציב אותה מראש כגבול ברור שבמסגרתו יתנהלו התלמידים.

- יש לפתוח בהסבר על הדרכים השונות לאיוש המבנה - התנדבות, בחירה על ידי הצוות, בחירות דמוקרטיות וכדומה. אפשר לשאול את התלמידים על המחירים ועל הרווחים של כל מבנה ארגוני.
- אנו ממליצים לקיים בחירות דמוקרטיות בקרב התלמידים ולאפשר לכל התלמידים להגיש את מועמדותם לתפקידים השונים. מומלץ לתת את הדעת על הפרמטרים האלה:
  1. **מועד הבחירות** - קביעת יום ושעה לקיום הבחירות (יחד עם הצוות החינוכי).
  2. **אופן הבחירות** - קלפי בבית הספר, הצבעה דיגיטלית בטופס, בחירות כיתתיות או שכבתיות וכדומה.
  3. **לאילו תפקידים בוחרים?** האם לכל בעלי התפקידים במבנה הארגוני או רק למובילי התהליך, והם שבחרים את השאר?
  4. **פרסום הבחירות** - העברת המידע בנוגע לקיום הבחירות ומשמעותן לכלל התלמידים. יש להדגיש שכל תלמיד ותלמידה יכולים להציע את מועמדותם לתפקיד.

שלב ד | סיכום

- בסיום ישיבה זו יחולקו משימות ברורות הנוגעות לקיום הבחירות ולפרסומן, כדי להבטיח את מימוש המבנה.
- יש לזכור שהתלמידים המובילים את תכנון המבנה ואיושו הם ועדה זמנית - הם יכולים להציע את מועמדותם, אולם עם בחירת המבנה הארגוני הקבוע, הם מסיימים את תפקידם. רצוי להזכיר זאת לתלמידים.